

Przyjaciel Dziatek

Dodatek tygodniowy
do „Gazety Olsztyńskiej“ i „Gazety Polskiej“

Redaktor: Jan Brzeszczyński z Gronit.

Dopuście dziatkom iść do mnie a nie wzbraniajcie im, albowiem takich jest królestwo niebieskie

Nr. 12 | **Olsztyn, dnia 25. marca 1922 r.** | **Rok I.**

Mowa polska.

Skarbie wieków, polska mowo!
Tyś świątynią marmurową
Kędy przyszłość w pełnej zbroi
Na oltarzu wspomnień stoi.

Skarbie wieków, polska mowo!
Tyś mądrością jest ludową;
Na niej wije się myśl kmiotka,
Jakoby nić kołowrotka.

Skarbie wieków, polska mowo!
Tyś jest czarą brylantową,
Gdzie młódź usty spragnionemi,
Pije młodość polskiej ziemi.

Skarbie wieków, polska mowo!
Tyś jutrzenką purpurową;
Póki nie zagaśnie ona,
Dusza twoja nie zgaszona.

Skarbie wieków, polska mowo!
Ty jesteś lutnią śpiżową,
Na której myśl wiecznie żywa.
Hymny prześliczne wygrywa.

Skarbie wieków, polska mowo!
Tyś jest trumną kryształową,
Gdzie uśpiony naród święty,
Zamknął swych pamiątek szczęty.

Lekcja dla średnich.

I. Odmiana (rodzaj męski).

	L. pojed.	**L. mnoga.**
1. przyp. (kto idzie?)	ojciec	ojcowie
2. „ (kogo, albo czyj dom?)	ojca	ojców
3. „ (komu dziękujemy?)	ojcu	ojcom

		L. pojed.	L. mnoga.
4. „	(kogo wołamy?)	jak 2. przyp.	jak 2. przyp.
5. „	(jak wołamy?)	ojcze	jak 1. przyp.
6. „	(kim się cieszymy?)	ojcem	ojcami
7. „	(o kim rozmawiamy?)	o ojcu	o ojcach.

Ćwiczenie: Odmieniaj także przez przypadki rzeczowniki: ksiądz, tydzień, człowiek, rok, kot.

II. Odmiana (rodzaj nijaki).

1. przyp.	(co boli?)	oko	oczy
2. „	(kogo, albo czyje brwi?)	oka	ócz
3. „	(komu szkodzi kurzawa?)	oku	oczom
4. „	(co zawieramy?)	jak 1. przyp.	jak 1. przyp.
5. „	(jak wołamy?)	jak 1. przyp.	jak 1. przyp.
6. „	(czem patrzymy?)	okiem	oczami
7. „	(w czem stoją łzy?)	w oku	w oczach.

Ćwiczenie: Odmieniaj także: gniazdo, dziecko, ucho, niebo, zwierzę.

Czysty kotek.

„Czemu się tak często myjesz?“ zapytano kota.
„Bo czystość — odpowiedział — jest to piękna cnota!“
Jakoż, istotnie, kocina
Mył się prawie co godzina.
Wszyscy mu do pokoju wchodzić pozwalali
I wszyscy go kochali;
Doznawał wszelkich pieszczotek.
A wiecie czemu? — Bo czysty był kotek.

St. Jachowicz.

Ćwiczenie: Dlaczego kotek myje się i gładzi? — Czemu to czyni? — Czem się żywi? — Jaki pożytek nam przynosi? – Jaką szkodę? Jakie nazwy dają kotom? — Które są zwierzęta domowe?

Powtórzcie o Jachowiczu! (nr. 6. str. 22).

Lekcja dla starszych.

Ksiądz Piotr Skarga (*1536—†1612.).

Piotr Skarga urodził się w Grojcu niedaleko Warszawy z niezamożnej rodziny mieszczańskiej. Jego właściwe nazwisko było Pawęski.

Lecz dlatego, że dziadek Piotra wiele razy skargami się naprzykrzał, więc dodano rodzinie imię Skarga.

Piotruś wykształcił się na Akademji Jagiellońskiej w Krakowie. Był początkowo dyrektorem szkoły przy katedrze św. Jana w Warszawie. Kilka lat później poświęcił się stanowi duchownemu i działał potem jako kaznodzieja we Lwowie. Znów kilka lat później pojechał do Rzymu i wstąpił do zakonu Jezuitów. Po dwuletnim pobyciu w Rzymie powrócił Piotr Skarga do swej ukochanej ojczyzny. Pracował jak najgorliwiej za wiarę i ojczyznę w Pułtusku, w Warszawie, w Wilnie i w Krakowie. Na końcu był on kaznodzieją króla Zygmunta III. Wazy. W roku 1611 opuścił dwór królewski w Warszawie i powrócił do Krakowa. Chociaż był chorym, nie bałamucił ani chwili. W ubogiej izdebce zakonnej modlił się, czytał Pismo święte, pisał, oprawiał książki i lał świece woskowe, aż 27 września 1612 r. w Bogu skonał.

Skarga świetnie mówił i świetnie pisał. Jego kazania i pisma są dziś jeszcze wzorowe. W kazaniach robił śmiało królowi i szlachcie wyrzuty za różne przestępstwa. Przepowiedział także, że Polska będzie za ich grzechy na trzy częście rozebrana. Prorokował dokładnie, jak wrogi Polaków hańbić, prześladować i im ojczystą mowę wzbraniać będą. Lecz i dodął, że Polska później na nowo powstanie. Przy tem napominał, że każdy ma się uczyć i dbać o oświatę. — **„Czytaniem odganiajcie matkę wszystkich grzechów: próżnowanie“, wołał.**

Jego najważniejsze pisma są: Kazania na niedziele i święta, Kazania sejmowe i Żywoty Świętych. Ostatnie pismo jest bardzo doskonałe i tak ładnie pisane, że iż najprostszy człowiek je może zrozumieć.

Ćwiczenie: Czem się zatrudniał Piotr Skarga? — W których miejscowościach? — Kto założył zakon Jezuitów?

Lekcja dla małych.

Znaki pisarskie.

.	,	;	?
Kropka —	Przecinek —	Średnik —	Pytajnik

:	!	„ ”
Dwukropek —	Wykrzyknik —	Cudzysłów

( ) — -

Nawias — Kreska — Łącznik.

Konik.

Ciesiu cieś!
Powoli mnie nieś!
Zwolna, zwolna, bez swawoli,
Bo złamana nóżka boli.
Powoli mnie nieś;
Ciesiu, ciesiu, cieś!

Stójże stój!
Stój koniczku mój!
Gdy podjesz dobrze obroczku,
To sobie pobrykasz w skoczku;
Ale teraz stój!
Stój koniczku mój!

Ćwiczenie: Przepisz następne rzeczowniki na liczbę mnogą: nóżka, konik, obrok, uzda, wóz, dyszel, koło bicz.

Uwaga: Powtarzam jeszcze raz, że bracia i siostry mają nawzajem się uczyć. Jak to ładnie, kiedy cała rodzina wspólnie się uczy. Innych ucząc, uczymy się sami.

W następnym nr. rozpocznie się lekcja dla tych małych, którzy mają po świętach do szkół chodzić. Ci muszą od starszych być uczeni, albowiem oni sami nie mogą się nauczyć.